

Nr 290.

Av herrar Lindström och Jacobson i Vilhelmina, om viss översyn av lagen om kronans förköpsrätt och lagen om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet.

Under den tid av något mer än två år, som lagen om kronans förköpsrätt och den nya jordförvärvslagen varit i kraft, ha brister i dessa lagar och i samordningen mellan dem blottats.

I 1 § lagen om kronans förköpsrätt anges lagens syfte vara att underlätta bildandet av bärkraftiga brukningsdelar. (Jfr ordalydelsen i § 109 expropriationslagen, som avser expropriation av mark för *stärkande av ofullständiga jordbruk*). Denna förköpslagens ordalydelse synes ha påverkat normerna för förköpsrättens användande i så måtto att förköp icke torde kunna ske för exempelvis en successiv förstärkning av ett ofullständigt jordbruk eller för att åstadkomma en påtaglig förbättring av ett för litet stödjordbruk.

Oklarhet råder även hur bestämmelserna i förköpslagens 7 § skola tolkas. Det torde icke ha varit lagstiftarnas mening att varje köpebrev eller avskrift av köpebrev, som lantbruksnämnderna mottaga t. ex. från sökande av lånegaranti eller förvärvstillstånd, också är att betrakta som en anmälan av fånget. I förköpsmål har emellertid ingivande av avskrift av köpehandling i jordförvärvsärende betraktats som anmälan enligt 7 § förköpslagen. Om denna tolkning bleve allmän, skulle lantbruksnämnderna normalt icke äga tillfredsställande möjligheter att handlägga alla förköpsärenden.

Sambandet mellan förköpslagen och jordförvärvslagen föranleder även vissa tolkningssvårigheter. Enligt uttalanden vid nya jordförvärvslagens tillkomst skulle denna lag användas *allenast* för att motverka i och för sig olämpliga förvärv av jordbruksfastigheter. För att främja jordbrukets yttre rationalisering borde — sades det — tillgripas endast de medel, som taga direkt sikte på detta ändamål, nämligen frivilliga åtgärder, förköpsrätt och expropriation.

De här ovan berörda bristerna i förköpslagen visa att förköpsrätten icke alltid kan användas för att främja jordbrukets yttre rationalisering; ej heller synes jordförvärvslagen kunna användas för detta ändamål. Följaktligen förekomma fall, då en önskvärd yttre rationalisering icke kan åstadkommas med de lagbestämmelser, som nu gälla. Framför allt torde de här nämnda förhållandena vara mest påtagliga i sådana trakter, där småbruk och kombinerade jordbruk äro dominerande.

På grund av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t låter verkställa en översyn av lagen om kronans förköpsrätt och jordförvärvslagen i ovan angivet syfte och snarast inför riksdagen framlägga de förslag vartill densamma föranleder.

Stockholm den 24 januari 1951.

Helge Lindström.

Uddo R. Jacobson
i Vilhelmina.
